

Historia 26.3.2020

Koe pidettiin poikkeuksellisesti 19.3.2020

Lopulliset hyvän vastauksen piirteet 12.5.2020

Historian näkövammaisten korvaavan kokeen hyvän vastauksen piirteet löytyvät erillisenä tiedostona Hyvän vastauksen piirteet -osiosta lautakunnan verkkosivuilta.

Tässä tiedostossa oleva taulukko (sivulla 3) ei välttämättä ole täysin saavutettava esimerkiksi ruudunlukuohjelman käyttäjille.

Lopullisista hyvän vastauksen piirteistä ilmenevät perusteet, joiden mukaan koesuorituksen lopullinen arvostelu on suoritettu. Tieto siitä, miten arvosteluperusteita on sovellettu kokelaan koesuoritukseen, muodostuu kokelaan koesuorituksestaan saamista pisteistä, lopullisista hyvän vastauksen piirteistä ja lautakunnan määräyksissä ja ohjeissa annetuista arvostelua koskevista määräyksistä. Lopulliset hyvän vastauksen piirteet eivät välttämättä sisällä ja kuvaa tehtävien kaikkia hyväksytyjä vastausvaihtoehtoja tai hyväksytyn vastauksen kaikkia hyväksytyjä yksityiskohtia. Koesuorituksessa mahdollisesti olevat arvostelumerkinnot katsotaan muistiinpanoluonteisiksi, eivätkä ne tai niiden puuttuminen näin ollen suoraan kerro arvosteluperusteiden soveltamisesta koesuoritukseen.

Historian kokeessa keskeisinä arvioinnin perusteina ovat historian oppiaineelle ominaiset taidot ja ajattelutavat, opetussuunnitelman mukaisten sisältöjen hallinta ja historian keskeisten käsitteiden asianmukainen ja täsmällinen käyttö. Arvioinnin kohteena on myös kokelaan kyky tulkita ja arvioida kriittisesti historiallisia lähteitä ja tehdä niistä itsenäisiä päätelmiä sekä vertailla historiallisia kysymyksiä koskevia tulkintoja ja ottaa niihin perustellusti kantaa.

Vastauksista tulee käydä ilmi, että kokelas ymmärtää eri aikakausien luonnetta ja osaa suhteuttaa oman aikansa ongelmia ja muutosprosesseja niiden historiallisiin yhteyksiin. Hän hallitsee historian keskeiset käsitteet, joita ovat esimerkiksi aika, muutos ja jatkuvuus. Niin ikään hän hahmottaa syy-yhteyksiä. Aineistotehtävissä kokelas osaa arvioida ja hyödyntää tekstejä ja visuaalisia aineistoja kriittisesti.

Pohdintatehtävissä ja ristiriitaista tietoa sisältävissä tehtävissä kokelas osoittaa ymmärtävänsä historialliseen tiedonmuodostukseen liittyvän tulkinnallisuuden sekä syy-yhteyksien monitahoisuuden ja kompleksisuuden. Kokelas osaa arvioida menneisyyden ilmiöitä ja ihmisen toimintaa kunkin ajan omista lähtökohdista sekä erottaa tuon ajan näkökulmat nykyajan näkökulmista. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota kokelaan kykyyn rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä taitoon erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan.

Alla oleva taulukko on tarkoitettu arvostelutyön avuksi. Siinä otetaan huomioon erityisesti myös vastausten taitotavoitteisiin liittyvät ulottuvuudet. Sarakkeissa esitetyt kuvaukset ovat esimerkinomaisia.

Tehtäväkohtaisissa hyvän vastauksen piirteissä arvostelukriteerit on annettu kaksiportaisesti eli hyvälle ja kiitettävälle vastauksille. **20 pisteen tehtävissä hyvästä vastauksesta saa 7–13 pistettä ja kiitettävästä 14–20 pistettä, 30 pisteen tehtävissä vastaavasti 11–20 ja 21–30 pistettä.**

	0	Tyydyttävä	Hyvä	Kiitettävä
Tietojen oikeellisuus ja olennaisuus, käsitteiden täsmällisyys	Vastaus ei sisällä lainkaan tehtävässä edellytettyä tietoa. Tehtävä on ymmärretty virheellisesti.	Vastaus on niukkasisältöinen, tai se sisältää paljon epäolennaisuuksia. Tehtävään on vastattu vain osittain. Käsitteiden hallinta on puutteellista.	Vastaus sisältää verraten täsmällistä ja tehtävään hyvin sopivaa tietoa. Käsitteiden hallinta on hyvää.	Vastaus sisältää olennaisia ja aiheen kannalta mielekkäästi rajattuja tietoja. Tietojen ja käsitteiden hallinta on täsmällistä.
Analyttisyys, loogisuus, perustelevuus	Vastaus on jäsentymätön ja sekava. Väitteitä ei ole perusteltu.	Vastauksen rakenne on luettelomainen tai epäselvä. Aiheen tarkastelu on heikosti erittelevää. Väitteitä on perusteltu niukasti.	Vastaus on joiltakin osin analyttinen. Aiheen tarkastelu on johdonmukaista, vaikka sisältää paikoitellen puutteita. Väitteet on perusteltu verrattain hyvin.	Vastauksen yleisote on analyttinen. Aiheen tarkastelu on johdonmukaista ja argumentoivaa, ja väitteillä on hyvät perustelut.
Kriittisyys, moniperspektiivisyys, kyky arvioida ja soveltaa tietoja	Vastaus ei sisällä minkäänlaisia (lähde)kriittisiä huomioita eikä järkiperustaista tietojen arviointia tai soveltamista. Vastauksessa ei ole merkkejä kyvystä pohtia eri tulkintoja tai vaihtoehtoja.	Vastauksessa on vähäisiä merkkejä lähdekriittisyydestä sekä joitain satunnaisia heikkoja merkkejä eri näkökulmien ja tulkinnallisuuden pohdinnasta. Vastaus ei juuri sisällä tietojen soveltamista.	Vastauksessa on paikoitellen hyvää (lähde)kriittistä pohdintaa ja hyviä tulkintoja sekä joitain hyviä esimerkkejä moniperspektiivisestä ajattelusta. Vastauksessa on joitain merkkejä kyvystä arvioida ja soveltaa tietoja.	Vastauksessa on terävä ja oivaltava (lähde)kriittinen ote. Vastaus sisältää moniperspektiivistä punnittua pohdintaa. Tietojen arviointia ja soveltamista on vastauksessa monin paikoin.

Osa I

1. Ihmiskunnan historian käännekohtia (20 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas perustelee, miksi näitä kahta tapahtumaa voidaan pitää niin keskeisinä historiassa, että niitä nimitetään vallankumouksiksi. Neoliittisella vallankumouksella tarkoitetaan siirtymistä keräily- ja pyyntikulttuurista maanviljelyyn, mikä tapahtui ensimmäiseksi eri puolilla Lähi-itää noin 10 000 vuotta sitten. Vastauksessa käsitellään keskeisiä muutoksia, jotka puoltavat väitettä, kuten pysyvän asutuksen ja kaupunkien syntymistä, ammattien eriytymistä, kirjoitustaitoa ja korkeakulttuureja. Käsitettä vallankumous voidaan kritisoida, koska muutos tapahtui vähitellen: maanviljely ja karjanhoito kehittyivät hitaasti metsästyksen ja keräilyn rinnalla, ja kesti kauan ennen kuin niistä tuli pääelinkeinoja.

Teollisella vallankumouksella viitataan teollistumiskehitykseen, joka alkoi Englannissa 1700-luvun jälkipuoliskolla. Vastauksessa eritellään merkittäviä muutoksia, joiden perusteella voidaan puhua teollisesta vallankumouksesta, esim. kaupungistumista, luokkayhteiskunnan syntyä, naisen aseman muutosta, matkailun ja tiedonvälityksen kehittymistä. Käsitettä vallankumous voidaan tässäkin kritisoida, koska teollistuminen levisi Englannin ulkopuolelle hitaasti. Muutos oli kuitenkin huomattavan nopea verrattuna esimerkiksi neoliittiseen vallankumoukseen.

Kiitettävässä vastauksessa kysymystä pohditaan monipuolisesti, analyttisesti ja kriittisesti sekä muutoksen että jatkuvuuden näkökulmasta. Vastauksessa tulee esille myös perusteluja käsitteen vallankumous käytön puolesta ja vastaan.

2. Kansanmurhat historiassa (20 p.)

Hyvässä vastauksessa tuodaan esiin esimerkiksi joitain seuraavista kansanmurhien taustatekijöistä: jonkin väestöryhmän katsotaan olevan "vierasta ainesta" ja uhkaavan yhteiskunnan turvallisuutta; tätä kuvaa vahvistetaan propagandalla; luodaan tunnelma, että ollaan jyrkkiä toimia vaativassa hätätilanteessa ja maltillisempien näkemysten esittäjät vaiennetaan. Kansanmurhaa toteuttamaan pannaan aseellinen organisaatio, kuten armeija tai miliisi, jolloin väkivallan kohteena oleva väestöryhmä ei kykene puolustautumaan tai pakenemaan. Erityisesti diktatuurit näyttävät olevan otollista maaperää kansanmurhille. Epäonnistumiseen kansanmurhien ehkäisemisessä on vaikuttanut muun muassa oman

maan asukkaiden kansanmurhan hyväksyntä tai pelko puuttua tilanteeseen ja muiden maiden haluttomuus tai kyvyttömyys puuttua toisen maan sisäisiin asioihin. Esimerkkinä voidaan käsitellä muun muassa armenialaisten kansanmurhaa Turkissa 1910-luvulla, Stalinin puhdistuksia 1920–1930-luvuilla, juutalaisten holokaustia 1930–1940-luvuilla, Pol Potin hirmuhallintoa Kambodžassa 1970-luvulla, tutsien kansanmurhaa Ruandassa ja Jugoslavian hajoamiseen liittyvät etniset puhdistukset 1990-luvulla.

Kiitettävässä vastauksessa sekä kansanmurhaa edistäviä että ehkäiseviä tekijöitä tarkastellaan useamman esimerkin avulla. Vastauksessa voidaan tarkastella lähemmin esimerkiksi uhkakuvien luomisessa käytettyjä keinoja ja eri syitä, miksi muut valtiot tai kansainvälinen yhteisö eivät ole puuttuneet tapahtumiin ajoissa. Kansanmurhaa voidaan käsitellä tarkemmin kunkin tapauksen historiallista tilannetta vasten (kontekstualisointi). Kriisiaika tai sotatila mahdollistaa usein kansanmurhien toteuttamisen. Siirtomaissa kansanmurhia saatettiin tehdä koston, jos alkuperäisväestö oli vastustanut siirtomaavaltaa, kuten hererot Saksan Lounais-Afrikassa (nykyisin Namibia) 1910-luvulla. Sisällissodat eivät lähtökohtaisesti täytä kansanmurhien kriteereitä (esim. Suomi, Espanja). Keskeinen syy siihen, miksi ei kansanmurhia ole saatu estettyä, on toimintakykyisten kansainvälisten organisaatioiden puute.

3. Suomen henkinen ilmapiiri maailmansotien välisenä aikana (20 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas tunnistaa Olavi Paavolaisen teoksen nykyaikaa, teknologiaa, kaupunkilaisuutta ja kansainvälisyyttä kannattavan asenteen samoin kuin IKL:n ja Suomen kirjailijaliiton ulkomaisia vaikutteita vastustavan ja kansalliselle pohjalle rakentumista puoltavan näkemyksen. Kokelas osaa nimetä joitakin yhteiskuntaryhmiä (esim. työväestö, keskiluokka, älymystö) ja eduskunnassakin edustettuna olleen äärioikeistolaisen Isänmaallinen kansanliike -puolueen.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas osaa eritellä tarkemmin Paavolaisen tekstissä olevaa suomalaisen kansallisen maisemakuvan ja laajan kansainvälisen kuvan vastakkainasettelua. Kokelas tietää kansainvälisen orientoitumisen olleen Suomessa suppean joukon harrastus. Kokelas tunnistaa ja osaa selittää IKL:n puolueohjelman rotuajattelun yhteydet aikansa vastaaviin ilmiöihin samoin kuin Suomen kirjailijaliiton kannanotossa esiintyvät kustantajien painostuksen ja viittauksen Kalevalan juhlavuoteen. Kokelas tarkastelee henkistä ilmapiiriä Suomessa 1920-luvulta 1930-luvulle tultaessa (esim. kommunistilait). Lisäksi kokelas osaa tarkastella lähdekriittisesti dokumenttien erilaisuutta: Paavolaisen teksti on yhden kirjailijan näkemys, IKL:n puolueohjelma kokonaisen puolueen julistus ja kirjailijaliiton teksti on suomalaisten kirjailijoiden yksimielinen kannanotto. Lisäksi kokelas huomaa, että kirjailijaliiton kannanotto tulee esille sitaattina tutkijan artikkelissa.

4. Kreikka ja antiikin Rooma (20 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas ymmärtää antiikin Kreikan ja Rooman ajallisen ja maantieteellisen suhteen toisiinsa. Rooman kasvaessa suurvallaksi Välimeren piirin kreikkankielisistä alueista tuli osa Rooman imperiumia. Kokelas ymmärtää roomalaisten pragmaattisen suhtautumisen valloitetuihin alueisiin. Roomalaiset omaksuivat mielellään valloitetujen alueiden kulttuurista ja tietotaidosta ne osat, joiden omaksuminen hyödytti valloittajaa. Kreikkalaisilta omaksutut asiat liittyivät erityisesti urheiluun, teatteriin, kirjallisuuteen, filosofiaan ja kuvanveistotaiteeseen. Kokelas esittää konkreettisia esimerkkejä joistakin edellä mainituista kulttuurilainoista.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas käsittelee laajemmin ja perusteellisemmin kreikkalaisia kulttuurilainoja; roomalainen kirjallisuus ja taide olivat varsin pitkälle kreikkalaisten esikuvien jäljittelyä. Kokelas huomioi myös kreikkalaisen kulttuurin ja erityisesti kreikan kielen jatkuvan merkityksen valtakunnan itäisellä puoliskolla, latinaa käytettiin kaikkialla lännessä.

5. Suomen kaupunkien väkiluvun kehitys (20 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas osoittaa hallitsevansa taulukon lukemisen ja osaa nostaa aineistosta joitakin keskeisiä johtopäätöksiä esiin. Näitä ovat esimerkiksi Helsingin väkiluvun nopea kasvu pääkaupungiksi tulemisen vuoksi; Turun vaatimaton kasvu suhteessa muihin kaupunkeihin syinä pääkaupungin siirto ja vuoden 1827 suurpalo; kaupungistumisen vähäisyys (alle 10 prosenttia suomalaisista asui kaupungeissa); sisämaan kaupunkien säilyminen pieninä vähäisen teollisuuden ja siten pienen työvoiman tarpeen vuoksi, poikkeuksena teollistumisen alkuun päässyt Tampere. Kaupunkien kasvu oli kuitenkin suhteessa nopeampaa kuin väestön kasvu kokonaisuudessaan – kaupunkien asukasluvu kolminkertaistui, koko väestömäärä ainoastaan kaksinkertaistui.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas löytää aineistosta useampia kehityslinjoja ja esittää niille rationaalisesti perusteltuja syitä. Kokelas tekee huomion, että kaupunkien väestönkasvu kiihtyi tarkasteltavan ajan loppua kohden ja osaa perustella tätä esim. teollistumisen alkamisella tai liikenneyhteyksien paranemisella (Hämeenlinna). Väestökehityksen muina syinä voi esittää Helsingin muuttuneen statuksen lisäksi esimerkiksi Aleksanteri II:n uudistuksia tai suurten nälkävuosien vaikutusta väestökehitykseen. Sisämaan kaupungit (esimerkiksi Jyväskylä) olivat pitkään huonojen liikenneyhteyksien varrella, kunnes rautatien tulo 1860-luvulta alkoi muuttaa tilannetta.

6. Eurooppa ja imperialismi (20 p.)

Hyvässä vastauksessa tuodaan esille, että Abessinian valloituksen aikaan julkaistuissa postikorteissa italialaiset kuvailivat itseään kehittyneemmiksi kuin abessinialaiset ja esittivät, että keskeinen syy saapua Afrikkaan oli paikallisväestön sivistäminen. Tämän eurooppalaisen käsityksen tausta (löytöretket ja kolonisaatio) kuvaillaan lyhyesti, ja kokelas pohtii joitakin seuraavista käsitteistä: rasismi, etnosentrismi, eurosentrismi ja nationalismi. Myös imperialismia ja sen poliittista taustaa tulee käsitellä.

Kiitettävässä vastauksessa kuvista ilmeneviä italialaisten käsityksiä abessinialaisista kuvaillaan syventävästi ja pohditaan rasismin ja etnosentrismin valossa. Kokelas esimerkiksi havaitsee, että kuvassa sotilaan pitelemän soihdun liekissä on Italian lipun värit, mikä alleviivaa nationalismiin vahvaa roolia. Kokelas myös kommentoi kriittisesti ja analyttisesti abessinialaista kulttuuria halventavaa kuvaa, jossa savu muodostaa ”Haile Selassien todelliset kasvot”. Kokelas huomioi esimerkiksi kuvan väkivaltaisen tunnelman ja siinä näkyvät orjat ja osaa yhdistää ne italialaisten pyrkimykseen esittää Italia abessinialaisten vapauttajana. Italian Afrikan-valloitus käsitellään osana uuden imperiumin rakentamista.

Kiitettävässä vastauksessa ei vaadita yksityiskohtaista tietoa Abessinian konfliktista tai kulttuurista – tai siitä, millainen rooli Haile Selassienillä myöhemmin on ollut populaarikulttuurissa – mutta sellainen tieto on tietysti ansiokasta.

Osa II

7. Maailman väestökehitys (30 p.)

7.1. (16 p.)

Hyvässä vastauksessa tuodaan esiin, että ajanjaksolla 1800–2000 lasten osuus maailman väestöstä pieneni, vanhusväestön kasvoi ja muutosvauhti kiihtyi ajanjakson lopulla. Elinajanodote nousi vain vähän 1800-luvulla, mutta 1900-luvulla se yli kaksinkertaistui. Synnytysten määrä naista kohti puolittui ajanjakson aikana, ja etenkin ajanjaksolla 1950–2000 muutos oli merkittävä. Muutoksia selittävinä tekijöinä voidaan mainita tappavien kulkutautien harvinaistuminen, lapsikuolleisuuden väheneminen, ruoan tuotannon ja

jakelun tehostuminen, elintason nousu, syntyvyyden säännöstelyn yleistyminen ja naisten koulutustason nousu.

Kiitettävässä vastauksessa eritellään lähemmin edellä mainittujen tekijöiden sisältöä. Esimerkiksi rokotukset, penisilliini ja puhtaan veden saatavuus vähensivät vaarallisia sairauksia. Viljelykasvien satoisuus parani jalostuksen ja lannoitteiden myötä, ja ruoan kuljetusketjujen laajeneminen lievensi alueellisten ruoantuotanto-ongelmien vaikutusta. Imeväisten ja pikkulasten hoito kehittyi. Naisten yhteiskunnallisen aseman parantuessa syntyvyys laski. Vastauksessa käy ilmi, että kehitys eteni eri tahtia maapallon eri alueilla ja eri väestöryhmissä. Lisäksi vastauksessa olisi hyvä käydä ilmi, että kokelas ymmärtää taulukon lukujen olevan suhteellisia ja että aikavälillä 1800–2000 maailman väkiluku on moninkertaistunut. Kokelas osaa muodostaa vastauksensa analyyttisesti ja selkeästi väestöllisen muuntumisen mallia hyödyntäen.

7.2. (14 p.)

Hyvässä vastauksessa tulee käsitellä sekä yhteiskunnallisia että taloudellisia vaikutuksia ja arvioida vaikutuksia vuoteen 2050 saakka. Vastauksessa voidaan käsitellä esimerkiksi seuraavia näkökohtia. Suhteellisesti entistä suuremmaksi kasvava vanhusväestö tarvitsee hoito- ja terveyspalveluita. Erityisesti 1900-luvun voimakas väestönkasvu ei kuitenkaan ole lieventänyt paineita lapsille suunnattuihin palveluihin, kuten päivähoidon ja koulutuksen järjestämiseen. Kokelas pohtii yli 65-vuotiaiden osuuden kasvun taloudellisia merkityksiä. Syntyvyyden laskiessa naisten mahdollisuudet luoda uraa työelämässä ja politiikassa lisääntyvät.

Kiitettävässä vastauksessa väestöllisen muuntumisen vaikutuksia eritellään laajemmin, analyyttisemmin ja tarkemmin antaen esimerkkejä koko tehtävänannon aikajänteeltä ja eri puolilta maailmaa tarkastelemalla esimerkiksi syntyvyyden muutosten, vanhusväestön osuuden kasvun ja naisten lisääntyneen työssäkäynnin merkitystä elintason nousun ja talouskasvun sekä laajemmin yhteiskuntaelämän kannalta. Kiitettävässä vastauksessa tuodaan esiin, että yhteiskunnalliset ja taloudelliset vaikutukset saattavat näyttäytyä erilaisina eri yhteiskunnissa. Ansio on myös, jos kokelas pohtii, miten elintason muutokset tai nousu näyttäisivät vaikuttavan väestön ikärakenteeseen.

8. Kiina kansainvälisessä järjestelmässä (30 p.)

8.1. (15 p.)

Hyvässä vastauksessa tuodaan esiin, että puheellaan Xi Jinping pyrkii saamaan Afrikan maat entistä enemmän mukaan taloudelliseen yhteistyöhön Kiinan kanssa. Hän väittää Kiinan noudattavan periaatteita, joissa korostuu vastavuoroisuus ja Kiinan haluttomuus puuttua Afrikan maiden sisäiseen kehitykseen. Hänen voi tulkita haluavan vakuuttaa kuulijat Kiinan hyväntahtoisuudesta. Hän esittää Kiinan haluavan vapaata maailmankauppaa. Vastauksessa esitetään jokin arvio puheen osuvuudesta. Arviossa voidaan viitata esimerkiksi siihen, että Kiina on sijoittanut suuria summia Afrikan maiden infrastruktuuriin ja teollisuuteen ja hyötynyt siitä itse. Vastauksessa kiinnitetään huomiota siihen, että presidentin puhe on pidetty kiinalais-afrikkalaisessa yhteistyökonferenssissa.

Kiitettävässä vastauksessa eritellään tarkemmin ja arvioidaan kriittisesti Xi Jinpingin väitteitä. Vastauksen yleisote on analyyttinen ja vastaus sisältää tietojen soveltamista. Xi Jinping rinnastaa Kiinan ja Afrikan maiden historialliset kokemukset ja luo siten kuvaa Kiinan ja Afrikan maiden luontaisesta kumppanuudesta. Kokelas huomioi vastauksessaan, miten Xi Jinping hyödyntää historiaa perusteluna Kiinan toimille Afrikassa. Hän esittää, että Kiina kunnioittaa Afrikan maiden suvereenisuutta. Se voidaan tulkita viestiksi, että Kiina ei puutu niiden demokratia- ja ihmisoikeuskehitykseen, toisin kuin monet Euroopan maat, mikä on monille Afrikan johtajille mieluisa viesti. Kiinan ja Afrikan historian rinnastus on ongelmallinen, sillä Kiina ei joutunut Afrikan tavoin täysin siirtomaan asemaan. Presidentin sanat vapaakaupasta voidaan katsoa kritiikiksi Yhdysvaltain presidentti Trumpin protektionistista politiikkaa kohtaan, mutta Kiina on myös suojellut teollisuuttaan ja sitä on syytetty kiinalaistuotteiden polkumyynnistä maailmalle.

8.2. (15 p.)

Hyvässä vastauksessa tuodaan esiin joitain keskeisiä seikkoja Hiski Haukkalan näkemysten tueksi tai kritiikiksi. Voidaan esimerkiksi todeta, että Kiina oli pitkään suhteellisen näkymätön tekijä maailmanpolitiikassa, mutta sen taloudellinen mahti on 2000-luvulla kasvanut nopeasti. Kiinan sisäisessä kehityksessä on riskejä, muun muassa siinä, hidastuuko maan talouskasvu merkittävästi. Iso kysymys on, voiko Kiina haastaa Yhdysvaltain taloudellisen ja sotilaallisen mahdin. Yhdysvallat on viime aikoina uhannut Kiinaa kauppasodalla. Vastauksessa esitetään jokin arvio Kiinan voimavarojen riittävydestä ja muiden

maiden suhtautumisesta Kiinaan. Haukkalan väitteitä vastaan vastauksessa voidaan esittää pohdintoja esimerkiksi Kiinan taloudellisen ja poliittisen kasvun jatkuvan edelleen vahvana, koska länsimaat ovat linkittyneet Kiinan talouteen globaalien tuotantoketjujen kautta.

Kiitettävässä vastauksessa käsitellään tarkemmin Haukkalan väitteitä puolesta ja vastaan. Kiina on pyrkinyt saamaan kontrolliinsa raaka-ainevaroja ja viljelysmaita eri puolilla maailmaa, ja Kaukoidässä se on esittänyt aluevesivaatimuksia, mikä on herättänyt huolta naapurimaissa. Kiinan suhdetta muihin maihin vaikeuttaa sen pyrkimykset vaientaa muissa maissa esitettyä kritiikkiä sen politiikkaa ja yhteiskuntajärjestystä kohtaan, myös aggressiivisesti. Yksi esimerkki muun maailman varovaisesta suhtautumisesta Kiinaan voi olla esimerkiksi Huawei-jupakka.

Vastauksessa voidaan pohtia Kiinan mahdollisuuksia löytää liittolaisia politiikkansa tueksi. Esimerkiksi Venäjän kanssa Kiinalla on yhteisiä intressejä mutta myös kilpailua. Haasteena ja esteenä Kiinan jatkuvalla nousulle voidaan käsitellä myös Kiinan sisäisiä jännitteitä. Kommunistisen puolueen valtamonopoli on vahva, mutta se voi alkaa horjua, jos maata esimerkiksi kohtaa talouskriisi ja kansalaisten elintaso kärsii. Vastauksessa voidaan pohtia myös yleisesti, mitä heikkouksia ja mahdollisia etuja diktatuurilla on demokratiaan verrattuna suurten globaalien kriisien kohtaamisessa. Haukkalan väitteitä vastaan voidaan käsitellä kommunistisen kapitalismin vahvuuksia globaalissa maailmankaupassa. Kiina on 2010-luvulla kasvanut myös sotilaalliseksi suurvallaksi ja pyrkinyt kaikin tavoin täyttämään muutkin suurvallan statukset.

9. Suomi-kuva ja suomalainen identiteetti (30 p.)

9.1. (16 p.)

Kokelas tunnistaa, että Topeliuksen *Maamme-kirja* ylistää Suomen kansan hyviä ominaisuuksia, joista nostetaan esiin esimerkiksi uutteruus, kärsivällisyys sekä opin- ja rauhanhalu. Topelius haluaa tehdä maasta suorastaan esimerkin ainakin köyhille heimokansoille. Kaiken tämän Topelius liittää Jumalan suojeluksen. Vertailussa kokelas voi esimerkiksi mainita, että muissa dokumenteissa uskontoa tai jumalallista johdatusta ei lainkaan mainita tai että kärsivällisyys ja itsensä kieltäminen ovat kadonneet myönteisten ominaisuuksien joukosta. Vahva uhrautuminen ja omien kovien kokemusten esittely näkyy vain Topeliuksen tekstissä.

Finlandia-dokumenttielokuvassa jäänmurtaja Wäinämöisen saapumisessa voi nähdä ylpeyttä uuden teknologian läpimurrosta ja kyvystä hallita ankaria luonnonoloja. Siinä voi nähdä myös symboliikkaa, joka

kuvastaa nuoren maan uskoa tulevaan kehitykseen. Musiikki korostaa tunnelman mahtipontisuutta. Toinen katkelma tuo esiin urheilun merkityksen kansakunnalle. Kyse on voitokkaan olympiajoukkueen tulojuhlasta, jossa presidentin puoliso rouva Ståhlberg seppelöi urheilijoita. Vertailussa kokelas voi mainita, ettei urheilua ole mainittu muissa teksteissä, mutta uusi teknologia ja kehitys ovat esillä samoin kuin muissakin dokumenteissa.

Maabrändin raportissa näkyy sama esimerkkinä olo kuin Topeliuksen tekstissä, mutta raportissa haluttiin olla esimerkkinä koko maailmalle. Tavoitteen saavuttamiseksi valittiin määrätietoisesti teemat, joiden avulla suomalaisten erinomaisuus haluttiin saada koko maailman käyttöön. Niiden joukossa on korkea koulutustaso kuten Topeliuksellakin. Sen sijaan hiljainen ja vaatimaton itsensä kehittäminen on maabrändin raportissa vaihtunut voimakkaaseen oman arvon julistamiseen.

9.2. (14 p.)

Kokelas tunnistaa kunkin dokumentin syntyajankohdan erilaiset kansalliset ja kansainväliset tilanteet.

1870-luvun autonomisessa Suomessa vahvan positiivisen kuvan luominen omasta kansakunnasta nousi merkittäväksi tekijäksi. Suomalainen sivistyneistö oli alkanut entistä selkeämmin tuoda esiin suomalaisten omaa erityislaatua. Voimakkaita vaikutteita antoi kansallisuusaatteen nousu kaikkialla Euroopassa. Kansallinen herääminen oli alkamassa, ja se tarvitsi tuekseen kertomuksia suomalaisista, joilla oli oma kieli ja kulttuuri, oma historia ja luonteenlaatu. Topelius oli siis vahvasti mukana suomalaisen kansallisen identiteetin rakentamisessa.

1920-luvun alun dokumenttielokuvassa puolestaan halutaan korostaa vasta itsenäisyyden saaneen uuden valtion vahvuuksia ja mahdollisuuksia kehittyä. Nuoren kansakunnan piti todistaa itselleen ja muille, että se oli toimintakykyinen monilla eri sektoreilla. Siksi oli tarpeen nostaa esiin Suomen teollisen ja teknologisen kehityksen saavutuksia, esimerkkinä jäänmurtajat. Urheilun avulla Suomi-kuvaa oli rakennettu jo autonomian aikana, kun Suomi esiintyi omana ryhmänään esimerkiksi olympialaisissa. Itsenäistymisen jälkeen urheilusta tuli entistä merkittävämpi osa Suomi-kuvan luomista sekä kotimaassa että kansainvälisillä kentillä.

2000-luvun alussa oli tullut entistä tärkeämmäksi olla mukana kansainvälisessä maailmassa, joten Suomen hallitus perusti erityisen maabrändityöryhmän kirkastamaan Suomi-kuvaa. Kyse oli sekä globaalien talouden että politiikan ja kulttuurin alalla kiristyvästä kilpailusta, jossa kunkin valtion piti yrittää selvitä parhaalla

YLIOPILASTUTKINTOLAUTAKUNTA
STUDENTEXAMENSÄMÄNDEN

mahdollisella tavalla. Siksi tavoitteeksi asetettiin kunnianhimoisesti sekä paremman Suomen että maailman rakentaminen.